

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2022-06-15 Nr. 429-233
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas sudarė Gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimas (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Turto draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 060 (patvirtintos 2016 m. vasario 18 d., galioja nuo 2016 m. kovo 8 d.) (toliau – Taisyklės) pagrindu draudimo variantu „Tvarkingas“ buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su gyvenamuoju namu, esančiu (*duomenys neskelbtini*). Draudimo laikotarpis – nuo 2016 m. balandžio 29 d. iki 2032 m. balandžio 15 d.

2022 m. kovo 4 d. pareiškėjas pranešė draudikui pastebėjęs pažeistą stogo apsauginę tvorelę ir nulenktą lietaus vandens surinkimo lataką. Pareiškėjas nurodė, kad dėl to vanduo yra pasipylęs per daugelį namo fasado vietų. Todėl atšoko tinkas, pakito jo spalva, sulūžo pats latakas. Pareiškėjo pranešimo pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimo procedūrą.

2022 m. kovo 7 d. draudiko įgaliotas specialistas apžiūrėjo apgadintą pareiškėjo gyvenamąjį namą ir parengė Turto apžiūros aktą (toliau – Aktas). Jame nurodyta, kad apžiūros metu buvo fiksuoti fasado, vidaus kambario sienos, latakų, balkono plytelių, balkono fasado sienos pažeidimai, taip pat paaiškinta, kad fasadas ir plytelės yra pažeisti drėgmės, vanduo per balkono konstrukcijas skverbiasi į fasadą, vidaus patalpas. Akte išsamiai aprašyti nustatyti sugadinimai (jų pobūdis, pažeidimų plotas ir pan.). Aktą pasirašė apžiūrą atlikęs specialistas ir pareiškėjas. Apžiūros metu, be kita ko, buvo padarytos gyvenamojo namo apgadinimų nuotraukos.

2022 m. kovo 15 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją apie baigtą žalos administravimą ir priimtą sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, nustačius, kad užfiksuoti sugadinimai nėra atsiradę staiga ir netikėtai. Anot draudiko, turto apžiūrą atlikęs ekspertas priėjo prie išvados, kad balkono apdailoje augančios samanų rodo ilgalaikį drėgmės kaupimąsi po balkono plytelėmis. Nustatyta, kad pirmame gyvenamojo namo aukšte užfiksuotos dėmės, suskilinėjusios bei atšokusios tinkas rodo, kad vanduo nuolat skverbiasi pro balkono grindis į apačią. Be to, pranešime nurodyta, kad balkono hidroizoliacija yra netinkama.

Draudikas taip pat informavo nedraudžiamaisiais įvykiais laiką nutikimus, kai žala atsiranda dėl lietaus, krušos, sniego, purvo, kitų kritulių vandens ar vandens nešamų daiktų patekimo į pastatų, butų ar patalpų vidų per angas ar nesandarumus, kurių neturėtų būti išoriniuose atitvariniuose pastato, buto ar patalpos elementuose, tokius kaip kiauras stogas, nehermetiškos išorinės sienos, atidaryti langai ar durys ir kt., įskaitant ir esamas angas arba nesandarumus nebaigtame statyti objekte ar atsiradusius dėl atliekamų statybos darbų, išskyrus atvejus, kai angos atitvarinėse konstrukcijose ar nesandarumai atsiranda dėl draudžiamosios įvykio (pavyzdžiui, dėl audros, krušos, sprogo ar pan.) (Taisyklių 67.1.16 papunktis). Be to, jis teigė, kad nedraudžiamaisiais įvykiais laikomos žalos, atsiradusios dėl statybos klaidų arba broko (Taisyklių 67.1.17 papunktis)¹. Anot draudiko, žalą, atsiradusią dėl netinkamai atliktų statybos, rekonstrukcijos ar remonto darbų, turi atlyginti nekokybiškas

¹ Draudikas pranešime nurodė netikslus Taisyklių papunkčių, kuriais remdamasis priėmė sprendimą, numerius. Šiame sprendime nurodyti aktualios Taisyklių redakcijos (nurodytos draudimo liudijime ir taikytinos šalių sudarytai Turto draudimo sutarčiai) papunkčiai (jeigu draudiko pateikto klaidingo numerio papunkčio nuostatos nesiskiria nuo aktualios Taisyklių redakcijos nuostatos).

paslaugas suteikę asmenys.

Pareiškėjas telefonu informavo draudiką nesutinkąs su priimtu sprendimu, todėl draudikas tą pačią dieną kreipėsi į UAB „SMART CLAIMS“ dėl ekspertinės nuomonės. 2022 m. kovo 15 d. UAB „SMART CLAIMS“ ekspertai parengė Nuostolių nekiliojamam turtui priežasties vertinimą Nr. CLT2615849/1 (toliau – Vertinimo pažyma). Joje pateikiamos per apžiūrą užfiksuotų apgadinimų nuotraukos, aprašomi nustatyti apgadinimai, įvertinamos jų atsiradimo aplinkybės. Vertinimo pažymoje nurodyta, kad cokolinio ir pirmo gyvenamojo namo aukštų fasadų apdaila yra gadinama santykinai ilgą laiką, nes fiksuoti sugadinimai – dažų, tinko atsisluoksniavimas, trūkimai ir nubyrėjimai, yra atsiradę dėl ilgalaikės drėgmės. Anot Vertinimo pažymos rengėjų, ilgalaikį drėgmės poveikį lemia netinkamas lietaus vandens išvedimas dėl deformuoto latakų (deformaciją galėjo lemti slenkantis sniegas (ant stogo nėra sniego gaudyklių), latakų laikiklių fizinis nusidėvėjimas, per silpnas jų tvirtinimas ar kt.) ir (arba) konstrukciniai lietaus (drėgmės) išvedimo sprendimai.

2022 m. kovo 16 d. pranešime draudikas informavo pareiškėją sprendimo nekeisiant, papildomai nurodė, kad draudikas nemoka draudimo išmokos dėl žalų, atsiradusių dėl vandens (įskaitant kritulius) prasiskverbimo į pastato, buto vidų iš lauko per angas ar nesandarias vietas, kurių neturėjo būti (pavyzdžiui, kiauras, nehermetiškas, remontuojamas pastato stogas, sienos, balkonai, pamatai, išorinių konstrukcijų jungtys, nesandariai uždaryti langai, durys ir pan.), dėl šulinių ar vamzdžių užtvindymo ir dėl drėgmės poveikio bei jos padarinių (Taisyklių 44.4.3 papunktis).

Draudiko galutinis sprendimas pareiškėjo netenkino, todėl jis kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo. Kreipimesi nurodyta, kad pagrindinis įvykis – gamtinių jėgų nulaužtas latakas, kurio lūžimas buvo pastebėtas 2022 m. kovo 4 d., o kita žala atsirado būtent dėl šio lūžimo. Pareiškėjas prašė Lietuvos banko rekomenduoti draudikui pripažinti įvykį draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimąsi, jame draudikas nurodė neturįs pagrindo keisti priimtą sprendimą ir mokėti draudimo išmoką, nes įvykio aplinkybių tyrimo metu nebuvo nustatyta, kad apgadinimai atsirado dėl gamtinių jėgų ar kitų staigių ir netikėtų įvykių.

Draudikas paaiškino, kad po turto apžiūros Akte buvo užfiksuoti tokie apgadinimai: 1) stogo lietaus latakų išsilenkimas dėl atsilaisvinusios lentos, prie kurios pritvirtintas latakas; 2) fasado plytų tarpų įtrūkimai, vandens su nuosėdomis apibėgimo žymės, tinko įdubimas centrinėje fasado dalyje, 1 metro aukštyje, bei tinko atšokimas ir drėgmė kitose fasado dalyse; 3) balkono grindų plytelių atšokimas, fasado dažų atsilupimas, nuosėdų iškilimas į paviršių; 4) vidaus apdailos pažeidimai: pūslės tambūro sienoje bei dažų įtrūkimai lubose. Anot draudiko, apžiūros metu taip pat buvo išoriškai apžiūrėtas ir nufotografuotas gyvenamasis namas, ant jo sumontuoti apsaugos elementai, šalia esantys daiktai, baldai bei augmenija ir nebuvo nustatyta jokių požymių, kad minėti elementai būtų apgadinti stipraus vėjo, kuris ardo pastatus, statinius, laužo ir gadina kitą turta.

Draudikas teigė, kad pagal Taisyklių 44.1.1 papunktį draudžiamasis įvykis yra audros sukelti nuostoliai, tačiau audra laikomas stiprus vėjas, vėjo gūšiai, kurių greitis viršija 18 m/s, ardo apdraustus pastatus, butus, laužo medžių šakas, išjudina lengvesnius daiktus. Tačiau audros ar stipraus vėjo požymių (pavyzdžiui, nulaužtų medžio šakų ar kitokios padarytos žalos aplinkai, aplinkiniams pastatams ir statiniams) draudikas teigė nenustatęs ir todėl žalos nevertinęs pagal gamtinių jėgų – audros – riziką reglamentuojančias sąlygas bei nusprendęs, kad latakas negalėjo būti apgadintas stipraus vėjo.

Atsiliepime taip pat teigiama, kad Vertinimo pažymą parengę ekspertai nustatė, jog defektai atsirado dėl ilgalaikių procesų, o ne dėl staigaus ir netikėto įvykio, be to, dalis fasade fiksuotų apgadinimų net nėra susiję su virš balkono esančia latakų deformacija. Labiausiai tikėtinos latakų deformacijos priežastys yra slenkantis sniegas, laikiklių fizinis nusidėvėjimas ir (arba) per silpnas laikiklių tvirtinimas, o kiti nustatyti apgadinimai atsirado dėl netinkamo lietaus vandens išvedimo ir (arba) dėl netinkamų konstrukcinių lietaus (drėgmės) išvedimo sprendimų (vandeniu nuo latakų išvedamas tiesiogiai ant fasado).

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu

priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo 2022 m. kovo 4 d. įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, ar sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Šalių sudaryta Turto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.*). Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas bei kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtą draudimo rizikos laipsnį (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007*).

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013*). Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjį įvykio atveju (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009*). Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjį įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017*).

Turto draudimo sutarties sąlygas apibrėžiančiame draudimo liudijime nurodyta, kad pareiškėjo turtiniai interesai apdrausti draudimo variantu „Tvarkingas“ nuo šių draudžiamųjų įvykių (rizikų): ugnies, gamtinių jėgų, vandens, vagystės, vagystės iš aptverto sklypo teritorijos, pastato raktų vagystės, trečiųjų asmenų veiklos, dužimo ir skilimo, medžio užvirtimo, transporto priemonės atsitrenkimo, elektros prietaisų gedimo dėl elektros įtampos svyravimų, vidinių gedimų, dėl draudžiamųjų įvykių atsiradusių nuostolių, būsto nuomos išlaidų, papildomų išlaidų draudimo vietai po draudžiamąjį įvykio sutvarkyti. Šių ir kitų rizikų apibrėžimai (draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai) įtvirtinti Taisyklių skyriuje „Draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių išsamus aprašymas“ (43–75.3.26 papunkčiuose), o Taisyklių skyriuje „Bendri nedraudžiamieji įvykiai“ (76.1–76.1.32 papunkčiuose) įtvirtintas bendrųjų nedraudžiamųjų įvykių sąrašas, taikomas visiems draudimo variantams.

Taisyklių skyriaus „Draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai“ preambulėje, be kita ko, nurodyta, kad, priklausomai nuo pasirinkto draudimo varianto, pastatai, butai ir juose esantis namų turtas apdraudžiami nuo sugadinimo, sunaikinimo arba praradimo dėl draudžiamųjų įvykių, įvykusių staiga ir netikėtai draudimo sutarties galiojimo metu, o draudimo apsauga galioja tik įvykių, kurie yra nurodyti draudimo liudijime ir Taisyklėse, pagal pasirinktą draudimo

variantą atžvilgiu.

Gamtinių jėgų, dėl kurių, pareiškėjo teigimu, ir buvo apgadintas gyvenamasis namas, draudimo rizikos apimtis įtvirtinta Taisyklių 44.1–44.7.2 papunkčiuose. Taisyklėse nustatyta tvarka draudikas apdraudė pareiškėjo turtinius interesus, susijusius su gyvenamuoju namu, nuo šių gamtinių jėgų pasireiškimo rizikos: audros, krušos, potvynio, liūties, sniego slėgio, grunto suslūgimo ir nuošliaužos. Iš pareiškėjo pateikto įvykio priežasčių vertinimo matyti, kad nagrinėjamu atveju žalą jis laiko atsiradusia dėl gamtinių jėgų, jo manymu, lėmusių latakų deformaciją, o ši – vandens tekėjimą ar kaupimąsi ne tam skirtose vietose, ir namo fasado apgadinius. Pagal Taisyklėse pateikiamų gamtinių jėgų rizikų apibrėžimus galima vertinti prielaidas, kad pastatas galėjo būti apgadintas dėl audros, lietaus, krušos arba sniego slėgio, nes įvykio aplinkybės akivaizdžiai neatitinka gamtinių jėgų – potvynio, grunto suslūgimo ir nuošliaužos (nuošliauža laikomas grunto, o ne sniego ar kitų objektų judėjimas) rizikos.

Taisyklių 44.1.1 papunktyje įtvirtinta, kad draudikas atlygina žalas (moka draudimo išmokas), sukeltas audros. Audra laikoma stiprus vėjas, vėjo gūšiai, kurių greitis viršija 18 m/s, ardo apdraustus pastatus, butus, laužo medžių šakas, išjudina lengvesnius daiktus. Pagal Taisyklių 44.2.1 papunktį, draudikas atlygina žalas (moka draudimo išmokas), sukeltas krušos, t. y. ledo gabaliukų kritulių. Liūties rizika apibrėžta Taisyklių 44.4.1 papunktyje, pagal kurį liūtimi laikomas itin smarkus lietus, kai per 12 val. ar per trumpesnę laiką iškrinta 15 mm ir daugiau kritulių. Taisyklių 44.5.1 papunktyje nurodyta, kad draudikas atlygina žalas (moka draudimo išmokas) dėl sniego slėgio, kai sniegas savo svoriu sulaužo, apgadina apdraustus pastatus, butus ir (ar) jame esantį apdraustą namų turtą. Pagal Taisyklių 44.5.3 ir 44.5.4 papunkčius, draudikas neatlygina žalų (nemoka draudimo išmoku) dėl per ilgą laiką (ilgiau kaip per 48 val.) susikaupusio sniego, taip pat tirpstančio sniego ar tirpstančio ledo kritimo padarytų nuostolių (išskyrus visų rizikų draudimo variantą). Pagal Taisyklių 44.1.2, 44.4.2 ir 44.5.1 papunkčius, sprendžiant dėl audros, liūties ir sniego slėgio rizikų pasireiškimo, jeigu draudimo vietoje nebuvo galima nustatyti vėjo stiprumo ar kritulių kiekio, remiamasi tame regione įvykio vietai artimiausios hidrometeorologijos stoties atliktais matavimais, kelių eismo oro sąlygų stotelių duomenimis ir (arba) faktais, kad vėjas, liūtis ar sniegas draudimo vietos zonoje padarė panašių nuostolių geros būklės pastatams ar kitiems panašiams, tokio paties atsparumo daiktams.

Vertindamas įvykio aplinkybių atitikį draudiko prisiimtoms rizikoms (draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių sąlygoms), Lietuvos bankas atliko ginčo šalių pateiktų paaiškinimų ir juos pagrindžiančių įrodymų visumos vertinimą. Pažymėtina, kad pareiškėjas, kreipdamasis į Lietuvos banką, pateikė tik savo subjektyvų vertinimą dėl apgadinių, už kuriuos prašė išmokėti draudimo išmoką, atsiradimo priežasčių, abstrakčiai nurodydamas, kad jie atsirado dėl gamtinių jėgų. Draudikas, savo ruožtu, atsikirtimus į pareiškėjo kreipimąsi, visų pirma, grindė žalų reguliavimo bendrovės UAB „SMART CLAIMS“ specialistų parengta ekspertinio pobūdžio Vertinimo pažyma, kurioje vertinamos ir aprašomos galimos užfiksuotų defektų atsiradimo priežastys.

Vertinimo pažymos dalyje „Analitinė dalis“ nurodyta, kad 2022 m. kovo 7 d. apžiūros metu buvo nustatyta, jog virš pirmo aukšto objekto (buto) patalpų yra šlaitinis stogas, nuo kurio lietaus vanduo išvedamas į lietaus surinkimo lataką ir lietvamzdį. Vidurinė latakų dalis yra deformuota, išlinkusi, nebėra nuolydžio lietvamzdžio link, todėl vanduo nuo stogo krašto persipila per lataką ir ties didžiausia įlinkio vieta (latakų vidurinėje dalyje) nubėga žemyn, į pirmo aukšto balkoną. Taip pat nurodyta, kad balkono kraštuose buvo užfiksuoti defektai, kurių negalėjo paveikti latakų deformacija, bet dėl paties latakų geometrijos ir įrengimo tinkamai nesurenkamas vanduo. Akte nurodytos informacijos ir per apžiūrą padarytų nuotraukų pagrindu taip pat nustatyta, kad iš pirmo aukšto balkono lietaus vanduo yra išvedamas trapu ir laštakiu, žemyn nuo balkono krašto, todėl dalis vandens nubėga fasadu. Su minėtais apgadinių aprašymais pateikiamos buto išorinės dalies (fasado) nuotraukos su pažymėtomis defektų vietomis.

Toliau Vertinimo pažymoje pateiktos balkono nuotraukos su matomais apdailos apgadinais ir nurodyta, kad ilgalaikės drėgmės sukelti apdailos apgadiniai rodo neefektyvų drėgmės iš balkono išvedimą, dėl to gadinama sienų apatinė dalis, stipriai nusidėvėjo apdaila ir šiluminė izoliacija ties durų stakta (pateikta durų staktos nuotrauka su matomais nusidėvėjimo požymiais). Kartu teigiama, kad ant sienų mūro apatinės dalies yra baltos spalvos dėmių ir apnašų, dažų atsiskuoksniovimo požymių, dažai iš dalies nubyrėję, įtrūkę.

Vertinimo pažymoje teigiama, kad daugybiniai apdailos defektai (įskilimai, dažų pakėlimas) buvo užfiksuoti ir pirmo aukšto fasado sienų viršutinėje dalyje, ties stogo ir fasado

sandūra, o cokolinio aukšto fasado apdaila apgadinta plokštumose, esančiose ties balkonu ir po juo. Drėgmės poveikis užfiksuotas vidaus apdailoje, ant sienų, kur pakelti (atsisluoksniavę) dažai. Kartu su šiais apgadinimų aprašymais pateiktas gyvenamojo namo brėžinys, jame pažymėtos apgadinimų vietos. Taip pat aprašomi fasado apdailos defektai kairėje apatinėje balkono pusėje ir po juo, kuriems, specialistų vertinimu, vandens persipylimas per sulinkusį lataką negalėjo turėti poveikio: apdailos atsisluoksniavimą ir trūkimus sukėlė ilgalaikis vandens, nuo laštakio išvedamo tiesiai ant fasado, poveikis.

Atlikto tyrimo pagrindu Vertinimo pažymoje pateikiamos išvados. Anot jos rengėjų, cokolinio ir pirmo aukšto fasadų apdaila yra gadinama santykinai ilgą laiką, nes nustatyti apgadinimai (dažų, tinko atsisluoksniavimas, įtrūkimai ir nubyrėjimai) atsirado dėl ilgalaikės drėgmės. Tai, specialistų vertinimu, patvirtina ir nuotraukos, kuriose užfiksuotas samanomis apaugęs laštakis, taip pat staktos į balkoną apdailos ir montavimo putų fizinis nusidėvėjimas. Vertinimo pažymoje teigiama, kad apibūdinti defektai nepriskirtini staigiam ir netikėtam vienkartiniam įvykiui ir yra atsiradę dėl ilgalaikio drėgmės poveikio, kurį galėjo lemti netinkamas lietaus vandens išvedimas dėl deformuoto latakų (jis galėjo būti deformuotas dėl slenkančio sniego (ant stogo nėra sniego gaudyklių), latakų laikiklių fizinio nusidėvėjimo, per silpno tvirtinimo ar kitų priežasčių) ir (arba) Vertinimo pažymoje aprašyti konstrukciniai lietaus išvedimo sprendimai, dėl kurių per ilgą laiką buvo pažeista fasado apdaila.

Vertinant ekspertinio pobūdžio Vertinimo pažymą, pažymėtina, kad kasacinio teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015*). Eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jeigu jos duomenys neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių, ir jeigu eksperto išvados duomenys, įvertinus ginčo šalių pateiktų įrodymų visumą, leidžia daryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą ar nebuvimą.

Šiuo atveju manytina, jog Vertinimo pažymoje pateikiami duomenys yra gana išsamūs ir nuoseklūs, parengti remiantis turto apžiūros metu padarytomis turto nuotraukomis, kuriose aiškiai matyti užfiksuoti apgadinimai, jie aprašyti, įvertintos jų atsiradimo priežastys, galutinės išvados išplaukia iš tyrimo eigos. Byloje nėra duomenų, kurie suteiktų pagrindo abejoti minėtomis išvadomis ir leistų objektyviai manyti, kad apgadinimų atsiradimo priežastys yra kitokios. Todėl Lietuvos bankas neturi pagrindo nesutikti su Vertinimo pažymoje nustatytomis aplinkybėmis, kad fiksuoti apgadinimai yra atsiradę dėl ilgalaikio drėgmės poveikio, kuriam įtakos turėjo netinkamas lietaus vandens išvedimas (dėl netinkamai įrengto, o vėliau ir deformuoto latakų vanduo išvedamas į lietaus vamzdžius ir bėgo į pirmojo namo aukšto balkoną) ir konstrukciniai lietaus vandens išvedimo sprendimai (balkone besikaupęs vanduo nebuvo tinkamai surenkamas, kaupėsi, tekėjo per namo fasadą).

Kartu pažymėtina, kad Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (LHT) viešai skelbiamoje 2022 m. kovo mėnesio hidrometeorologinių sąlygų apžvalgoje nurodyta, kad kritulių kovo mėnesį buvo labai mažai, vidutinis kiekis Lietuvoje buvo 1,9 mm, daugiausia kritulių buvo fiksuota šalies pietiniame ir šiauriniame pakraščiuose (4–4,9 mm), likusioje dalyje kritulių kiekis svyravo tarp 2–4 mm, o dalyje Lietuvos kritulių iš viso nebuvo fiksuota. Iš apžvalgoje pateikiamo kritulių žemėlapiu matyti, kad Vilniaus miesto teritorijoje buvo fiksuoti vos 0,1–2 mm kritulių per visą kovo mėnesį. Tokiu atveju ne tik nėra tekinamos draudžiamojo įvykio liūtis sąlygos (neiškrito 15 mm kritulių per 12 val. ar trumpesnę laiką), ši aplinkybė taip pat leidžia sutikti, jog fasado apgadinimai atsirado dėl ilgalaikio drėgmės poveikio, o ne kaip vieno staigaus ir netikėto įvykio padariniai. Įvairių namo fasadinės dalies apgadinimų atsiradimo aplinkybės neatitinka Taisyklėse įtvirtinto draudžiamojo įvykio liūtis apibrėžimo, todėl mokėti draudimo išmokos, atlyginančius dėl šių apgadinimų atsiradusią žalą, nėra pagrindo.

Lietuvos bankas taip pat vertino galimas paties latakų apgadinimų priežastis ir siekė nustatyti, ar draudikas turi iš šalių sudarytos Turto draudimo sutarties kylančią pareigą mokėti draudimo išmoką, atlyginančią nuostolius, susijusius su paties latakų apgadinimais. Vertindamas latakų apgadinimų atitiktį Taisyklėse įtvirtintiems draudžiamiesiems įvykiams, Lietuvos bankas paprašė draudiko pateikti duomenis apie vėjo greitį įvykio dieną ir prieš įvykį, taip pat duomenis apie sniego dangos storį, kad įvertintų, ar latakas negalėjo būti paveiktas stipraus vėjo (audros rizika) arba sniego svorio (sniego slėgio rizika).

Draudikas Lietuvos bankui pateikė LHT 2022 m. gegužės 13 d. pažymą apie hidrometeorologines sąlygas, kurioje pateikiami Vilniaus aviacinės meteorologijos stoties duomenys apie didžiausią fiksuotą vėjo greitį nuo 2022 m. vasario 25 d. iki kovo 4 d. Pažymoje nurodyta, kad 2022 m. kovo 4 d. buvo fiksuotas didžiausias 8 m/s vėjo greitis (2022 m. vasario 25 d. vėjo greitis siekė 16 m/s, 26 d. – 10 m/s, o vasario 27 d. ir kitomis dienomis buvo 9 m/s arba silpnesnis). Nei įvykio dieną, nei prieš įvykį nebuvo fiksuoto audros rizikos sąlygas atitinkančio vėjo stiprumo. Manytina, kad nuo fiksuoto vėjo negalėjo lūžti tinkamai įrengtas lietaus latakas, be to, pareiškėjas nepateikė duomenų, patvirtinančių, kad panašių apgadinimų būtų patyrę kiti netoliese esantys būstai.

Kaip vieną iš galimų latako deformacijos priežasčių tiek draudikas, tiek Vertinimo pažymą rengę specialistai, nurodė sniego slinkimą. Vertinimo pažymoje nurodyta, kad tokią deformaciją galėjo lemti slinkęs sniegas, nes ant pastato stogo nėra įrengtų sniego gaudyklių. Draudikas taip pat teigė, kad iš latako deformacijos vietos (per vidurį) akivaizdu, kad jį veikė koncentruota jėga iš viršaus, kuri galėjo būti tik nuo sniego, bet tokį slinkimą papildomai galėjo paveikti ir kiti Vertinimo pažymoje nurodyti faktoriai. Tačiau, anot draudiko, dėl sniego slinkimo padaroma žala galėtų būti atlyginama (draudimo išmoka mokama) tik tada, jei būtų tenkinamos gamtinės jėgos sniego slėgio rizikos sąlygos.

Draudikas Lietuvos bankui pateikė LHT 2022 m. gegužės 30 d. pažymą, kurioje pateikiami Vilniaus meteorologijos stoties duomenys apie nuo 2022 m. sausio 1 d. iki kovo 4 d. fiksuotą sniego dangos storį. Iš minėtos pažymos matyti, kad didžiausias fiksuotas sniego dangos storis siekė 16 cm ir jis buvo nustatytas 2022 m. vasario 3 d. ir vasario 5 d. Kitomis dienomis sniego danga buvo mažesnė arba jos iš viso nebuvo. Nuo 2022 m. vasario 18 d. iki pranešimo apie įvykį dienos vidutinis sniego dangos storis siekė daugiausia 2 cm arba sniego dangos iš viso nebuvo. Duomenų, kad draudimo vietos zonoje sniego slėgis padarė panašių nuostolių geros būklės pastatams ar kitiems tokio pat atsparumo daiktams, byloje taip pat nėra.

Lietuvos banko vertinimu, kelias savaites iki įvykio fiksuota sniego danga savo svoriu negalėjo paveikti tinkamai pritvirtinto lietaus latako. Lietaus lataką galėjo apgadinti tirpstantis ir nuo stogo slenkantis sniegas (tokią prielaidą, kaip vieną iš galimų, vertino ir Vertinimo pažymą rengę ekspertai), tačiau, pagal Taisyklių 44.5.4 papunktį, draudimo išmoka, atlyginanti tirpstančio sniego ar tirpstančio ledo kritimo padarytus nuostolius, gali būti mokama tik pasirinkus draudimo variantą „Visų rizikų draudimas“ (draudimo variantui „Tvarkingas“ ši draudžiamoji įvykio sąlyga netaikoma). Taigi, latako apgadinimų pripažinti atsiradusiais dėl draudžiamoji įvykio sniego slėgio nėra pagrindo. Draudžiamoji įvykio krušos galimų požymių nagrinėjamu atveju taip pat nefiksuota.

Atskirai pasisakytina dėl draudiko sprendimo nemokėti draudimo išmokos už fiksuotus vidaus apdailos apgadinimus. Pažymėtina, kad pareiškėjo pasirinktu draudimo variantu „Tvarkingas“ turtiniai interesai, susiję su vandens prasiskverbimo pro pastato konstrukcijas rizikos pasireiškimu, nebuvo apdrausti, todėl nagrinėjamu atveju netaikomas Taisyklių 46.1 papunktis, pagal kurį draudikas moka draudimo išmokas už žalas, sukeltas lietaus ar tirpstančio sniego vandens, prasisunkusio pro stogo dangą ar išorines pastato sienas, įskaitant išorinių konstrukcijų jungtis.

Įvertinus ginčo šalių argumentus ir juos pagrindžiančius duomenis, darytina išvada, kad įvykio aplinkybės neatitiko apdraustos gamtos jėgų rizikos (draudžiamųjų įvykių) sąlygų. Apgadinimai, labiausiai tikėtina, yra atsiradę ne staigiai ir netikėtai, o per ilgesnį laiko tarpą dėl įprastos eksploatacijos, atitinkamų konstrukcinių sprendinių ir nuolatinio drėgmės poveikio. Remiantis šiomis išvadomis konstatuotina, kad skundžiamas draudiko sprendimas yra pagrįstas, o tenkinti pareiškėjo reikalavimus nėra pagrindo.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko

kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis